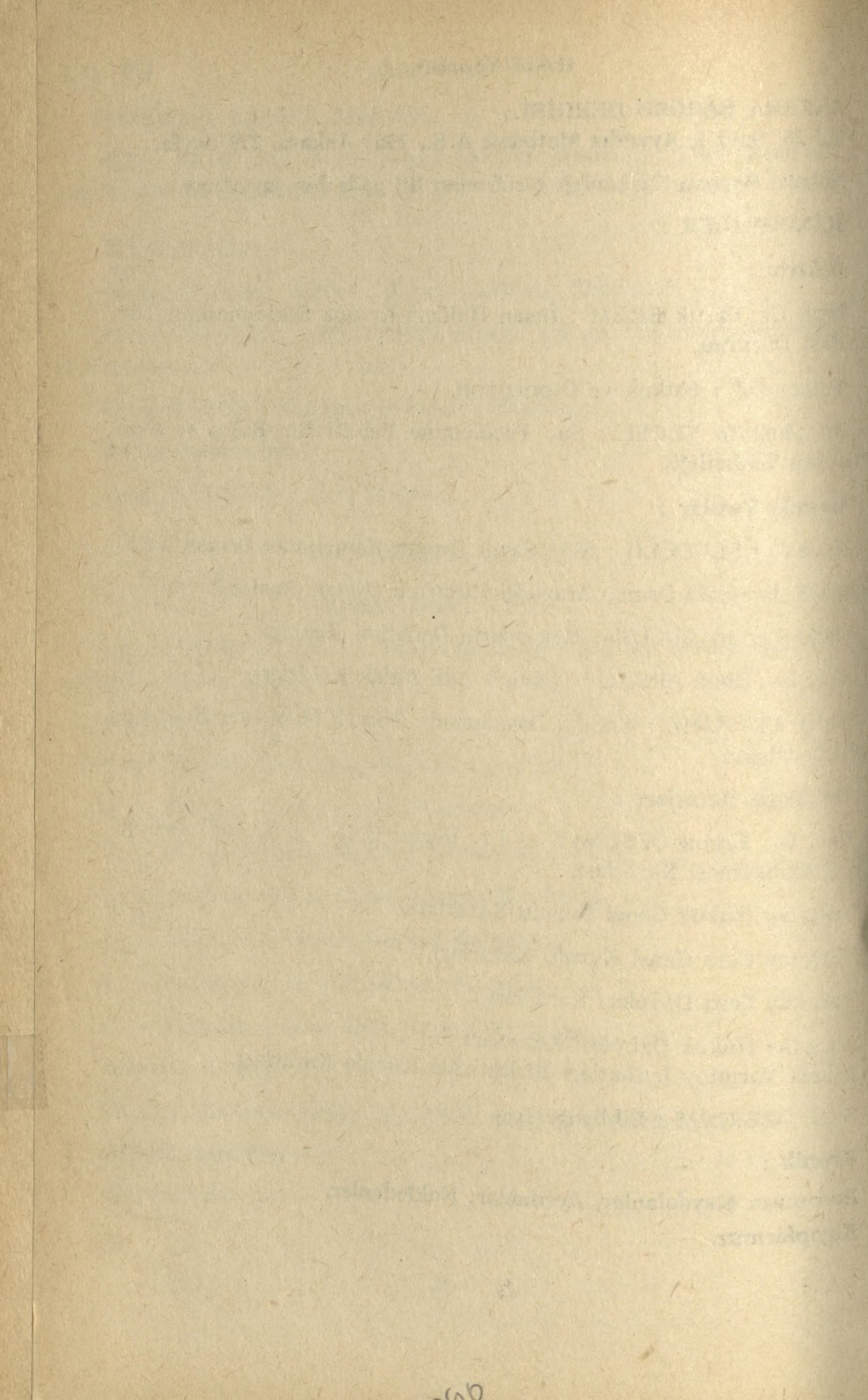

969
3

+7

ADALET DERGİSİ

**ADALET BAKANLIĞINCA
AYDA BİR YAYINLANMAKTADIR**

969
3

+7

ADALET DERGİSİ

ADALET BAKANLIĞINCA
AYDA BİR YAYINLANMAKTADIR

Yıl : 60

Nisan 1969

199

Sayı : 4

için alınmış ise fail (suçların toplanması, m. 68-78) esasına göre cezalandırılır (m.218).

aa — Memurun rüşvet karşılığında yapmayı kabul ettiği şeyi mutlaka yapmış olması gerekmez. Zira memurun para, eşya veya menfaat teklif veya vaadini kabulü ile birlikte cürüm işlenmiş, tamamlanmış olur.

bb — Mumurluktan çekilmiş veya ayrılmış olan memurun görevi sırasında yaptığı bir işten dolayı sonradan para veya hediye kabul etmiş olması halinde de rüşvet alma fiili işlenmiş olur. Aksi halde görevli olduğu zamanda zengin bir kimsenin işini yapan memurun görevden ayrıldıktan sonra ondan hediye veya para almasını meşru saymak gerekirken bu görevin hiyle yoluyla kötüye kullanılmasına yol açar. Carrara'nın da görüşü böyledir (18). Nitekim İtalya yeni Ceza Kanunu (m. 318, F. 2) bu hali de suç saymıştır.

VIII — Suçun maddi unsuru :

Suçun maddi unsuru, memurun kanun ve nizam gereğince :

a — Yapmaya mecbur olduğu şeyi yapmak;

b — Yapmamaya mecbur olduğu şeyi yapmamak
için kendisi veya başkası aracılığı ile menfaat sağlamasıdır.

Gerek rüşvet alan memur ve gerekse rüşvet veren fert bakımından, rüşvet, yapılan para, vaat, tahhüt veya sair menfaaatler **teklif ve kabulü** ile tamam olur. Rüşvet adı altında, haksız bir anlaşmaya varılmas ile suç işlenmiştir. (19).

Rüşvette tarafların aradıkları netice, amaç olan bir şeyin yapılması veya yapılmaması, cürmün unsuru değildir. Bu itibarladır ki anlaşma ile suç meydana gelmiş sayılmaktadır (20).

B — Basit rüşvet alma cürmünde teşebbüs söz konusu olmaz (20)

859 — **Suçun Manevi Unsuru**, genel «kasıt»tır. Failin, menfaat temini maksadile bir şey yapması veya yapmaması lâzımdır. Başka deyimle, memurun fert ile menfaat temini maksadile anlaşmış olması gereklidir. Fail, haksız bir menfaat temini için görevine giren ödevine bilerek ve isteyerek aykırı hareket etmiş olmalıdır (21). Bu itibarla rüşvet alma cürmü kasdi suçlardandır; taksir ile işlenmesi mümkün değildir.

18) Majno, II, N. 927

19) Garraud, Traité du Droit Pénal, IV, N. 1529, P. 398

20) LOGOZ, Commentaire du Code Pénal Suisse, II, P. 759 n. 5

21) LOGOZ, II, P. 758, n. 4.

860 — Rüşvet almada cezayı artıran haller :

Rüşvet alma cürmü neticesinde :

a — Memurun mensup olduğu dairenin ilgili olduğu sözleşme veya tahhütlere girişilmiş;

b — Memurluk, aylık, nişan veya başka rütbe veya makam verilmiş;

c — Kanun ve nizama aykırılık meydana gelmiş ise ağır hapis cezası dört yıldan aşağı olmamak üzere hüküm edilir. m. 212, f. 2.

lâzımdır. Türk Ceza Kanununun 5 inci maddesi bu konuda açık hükümleri muhtevirdir. Müsnet fiilin kabahat nev'idinden bir hürriyeti bağlayıcı cezayı veya sadece para cezasına müstelzim olması halinde Türk Ceza Kanununun 5 inci maddesinin tatbik yeri bulunmamaktadır.

İşte bu 5 inci maddenin uygulanmasını gerektirecek mahiyette bir suçun yurt dışında bir Türk vatandaşı tarafından işlenmesi halinde mahallî adli makamlar işe el koyarak gerekli tahkikata başlamaktadırlar. Mahallî makamlar, eğer sanığı tevkif etmişlerse veya gayrimevkuf sanık o yabancı memleketi terketmişse, hakkında gerekli tahkikat ikmal edilerek icabında mahkemeye dâva açılıp mahkûmiyet veya beraetleri yolunda bir karar verilmektedir.

İş hazırlık soruşturması safhasında iken, Yabancı memleketlerdeki Konsolosluklarımız buna muttali olunca, keyfiyeti Dışişleri Bakanlığına intikal ettirmekte ve oradan Adalet Bakanlığına gelen evrak, Türk Ceza Kanununun 5 inci maddesi bakımından gerekli uygulama yapılabilmesi için, sanığın nüfusa kayıtlı bulunduğu yer veya en son sakın olduğu mahal C. Savcılıklarına gönderilmekte ve işte farklı uygulama, bundan sonra başlamaktadır.

Bu safhada iken, sanığa isnat olunan suçun niteliği işin hallinde birinci derecede rol oynamaktadır.

Sanığa isnat olunan cürmün, Türk Ceza Kanununun 4 üncü maddesinde yazılı (*) cürümlerden başka olacaktır.

Eğer Türkün yabancı memlekette işlediği cürmün, Türk Kanunlarına göre aşağı haddi üç seneden az şahsi hürriyeti bağlayıcı bir cezayı müstelzim ise takibat icrası zarar gören şahsın veya yabancı hükûmetin şikâyetine bağlı olacaktır.

Ancak burada dikkatle üzerinde durulacak husus, sanığın Türkiye'de bulunmaması halinin hakkında tahkikat ve hatta takibat yapılmasına mâni olmadığı keyfiyetidir. Sanığın Türkiye'de bulunması hali, ancak cezalandırılması için zaruri görülmüştür.

Bir şartlaki sanığa isnat olunan suçun Türk Kanunlarına göre, aşağı haddi, üç seneden az hürriyeti bağlayıcı bir cezayı müstelzim ise takibat icrası, mutazarrırın veya yabancı hükûmetin şikâyetine bağlıdır.

1) Türk Ceza Kanununun 4 üncü maddesi: Yabancı memleketlerde Türkiye Devletinin emniyetine karşı bir cürüm irtikâp edilmesi veya Türk Ceza Kanunun 6 ncı babının birinci faslındaki 316. 317. 318. 319. 320. 232 ve 324. maddelerde ve ikinci faslındaki 332 ve 333. maddelerde yazılı suçları saymaktadır

Böyle bir şikâyet mevcut ise, takibata mâni hal de ortadan kalkacak ve sanık Türkiye'de olmasa bile hakkında icabında âmme dâvası açılabilir. cektir.

Türkiye'de farklı uygulamayı izah bakımından bir kaç misal vermek isterim :

a — Bazan gönderilen evrak arasında sanığın suçu, tereddüde yol açmayacak surette tavsif edildiği ve bu suçun cezası Türk kanunlarına göre, asgari haddi üç seneden aşağı olduğu halde, Yabancı makamların tahkikat evrakı örnekleri istenmekte ve fuzuli tercüme masrafları ihtiyar edildiği gibi evrak elde uzun süre bekletilmektedir. Halbuki eğer eldeki evrak, suçun tavsifine yetecek nitelikte ise, şikâyetname de mevcut değilse, bu sebeple takipsizlik kararı verilmesi mümkün olabilecektir.

b — Bu suçun Yabancı memleket kanunlarınca ne miktar cezayı müstelzim olursa olsun, Bizim kanunun tatbikatını değiştirmeyeceği için, Yabancı memleket kanunun bu suça ilişkin maddesi metnin celbine lüzum olmadığı halde, bazan fuzuli olarak bu metnin de istendiği görülmektedir.

c — Evrak arasında şikâyetname yok ise, bu şikâyetnamenin mevcut olup olmadığını da keza araştırmaya lüzum bulunmamaktadır.

Nitekim takibi şikâyete bağlı bir suça ait evrakın (Türkiyede işlenen suçlarda) tetkikinde şikâyetname mevcut değilse, bunun sahibinden şikâyeti olup olmadığı araştırılmaksızın, mücerret şikâyetnamenin olmaması karşısında, takipsizlik kararı verilebiliyorsa, burada da farklı bir durum yoktur, denebilir. Ama olayın veya eldeki evrakın özelliği, böyle bir araştırmayı geciktiriyorsa, tabiatıyla bu cihete tevessül edilmelidir.

Eğer şikâyetname mevcut ise, şikâyet tarihi ile, suç tarihi arasında 6 aylık zaman aşımına da dikkat etmek ve şikâyetnamenin vaktinde verilmediği anlaşıldığı takdirde keza başkaca araştırmaya mahal kalmaksızın takipsizlik kararı vermek mümkündür.

Şikâyetnamenin, konsolosluğumuza, elçiliğimize veya ilgili tarafından yabancı organlara verilmiş tarihlerini şikâyetnamenin başlangıç tarihi addetmek mümkündür.

Bu hususta üzerinde durulacak diğer bir nokta da, zaman aşımı süresinin suç tarihinde mi yoksa sanığın yabancı devleti terkediş tarihinde mi başlayacağı keyfiyetidir. Türk Ceza Kanununun 5. maddesi failin Türkiye'ye gelmesi şartı ile cezalandırılabilirliğini şart koşmakta olduğuna

idem kaidesinin ihlâl edilmeyeceği keyfiyetine de işaret edilmesi çok yerinde olacağı düşüncesindeyiz.

2 — Takibat Safhası :

Bu halde, genel olarak sanık hakkında, yabancı memlekette ya ilk tahkikat açılmıştır veya duruşma yapılmaktadır.

Yabancı memlekette işlediği suç sebebiyle hakkında, yabancı memleket sorgu hâkimliğinde ilk soruşturma veya mahkemelerinde son soruşturma yapılması hallerinde, Türk Ceza Kanununun 5 inci maddesinin uygulanması - resen takibi müstelzim bir suç veya şikâyetname mevcut ise - soruşturma sonuna talik edilebilir. Ve soruşturma kesinleşmiş bir mahkûmiyetle neticlendiği takdirde, bu defa Türk Ceza Kanununun 8. ci maddesinin uygulanıp uygulanmayacağı yönünden inceleme yapmak mümkündür. Ama diğer taraftan, 5 inci madde bakımından da takipsizlik kararı vermek, evrakın muameleden kaldırılmasını sağlamak amacıyla yerinde olacaktır.

Hazırlık soruşturması safhasında ileri sürülen farklı uygulama, bu safhada da mevzubahis edilebilir.

3 — Hükümden sonraki safha :

Yabancı memlekette işlenip o yer mahkemelerince mahkûmiyet kararı verilmesi halinde, artık Türk Ceza Kanununun 5 inci maddesinin tatbik yeri bulunmamaktadır. Bu halde, şartları mevcut ise, Türk Ceza Kanununun 8 inci maddesinin uygulanması icap etmektedir.

Yabancı mahkeme kararında, hidamatı âmmeden memnuiyet veya sair güna iskatı ehliyeti mucip bir ceza mevcut ise ve sanığa isnat olunan suça Türk kanunlarında da aynı nev'iden bir ceza tertibi gerekiyorsa ancak bu halde, sadece hidamatı âmmeden memnuiyeti ve iskatı ehliyeti mucip ceza netayicinin Türkiye'de cari olmasına karar verilecektir. Yoksa sanığa Türkiye'de yeniden ceza verilmeyecektir.

Kanun vazıının, bu maksadı Türk Ceza Kanununun 6 ve 7 nci maddelerinde mündemiçtir, denebilir. Zira bu maddelerde, yabancı memlekette muhakeme olunanların hangi suçlarda Türkiye'de gerek resen, gerek Adalet Bakanının talebine veya mutazarrırın şikâyetine bağlı olarak yeniden muhakeme edilecekleri hususu tarif olunmuştur. Bunun dışındaki suçlarda yabancı memlekette mahkûm olanların Türkiye'de yeniden muhakeme edilecekleri hakkında kanun metninde bir sarahat bulunma-

hapis ve 430.000 lîret para cezası ile AMME HİZMETLERİNDEN MÜEBBEDEN mahrumiyet cezasına mahkûm edilmişti.

Türkiye'de bu kimse hakkında, adı geçen suçundan dolayı yeniden âmme dâvası açılmış ve Ankara 5. Asliye Ceza Mahkemesinde yapılan duruşması sonunda, unsurları tekevvün etmediğinden beraetine karar verilmişti. Bu karar aleyhine yazıhemir yoluna gidildikte :

«Çekin, karşılığı olmadığından bankadan geri verildiğine ve çek muhteviyatı paranın başkası tarafından ödenmiş olması, suçun, tekevvününe manî olamayacağına göre Türk Ceza Kanununun 503 üncü maddesinde yer alan dolandırıcılık suçunun unsurları tekevvün eylediği halde beraet kararı verilmiş olduğundan hükmün Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 343 üncü maddesi gereğince Yargıtay 6 ncı Ceza Dairesinin 20/11/1968 gün ve 6421/6443 sayılı ilâmiyle bozulmasına» karar verilmiştir.

Bu ilâm, suçun unsurları bakımından yerinde olmakla beraber, esasen Roma Mahkemesince sanığın mahkûm edilmiş bulunmasına göre eksik bulunmaktadır. Zira bu mahkûmiyetin infaz edilip edilmediği, kesinleşip kesinleşmediği ve sanığın halen Türkiye'de bulunup bulunmadığı ciheti araştırılmadığı gibi, Türk Ceza Kanununun 5 inci maddesinin uygulanması için, dolandırıcılık suçunun asgari 3 ay hapis ceza sınımmüstelzim olup, mutazarrırın vaktinde verilmiş şikâyetnamesi dahi olmadığı sebepleriyle bozulması daha uygun olacaktı, düşüncesindeyiz.

2 — Diğer taraftan Bolu Ağır Ceza Mahkemesinin 17/7/1968 gün ve 1968/12 mütf sayılı kararı, ilk nazarda kanun hükümlerine uygun görülmektedir. Bu kararda : «28/5/1966 tarihinde Köln Merkenich şehrinde, kasten adam öldürmekten sanık Hamit'in, Köln Ağır Ceza Mahkemesinin 6/4/1967 tarihli kararıyla 8 sene ağır hapis cezası ile mahkûmiyetine ve 8 sene MÜDDETLE VATANDAŞLIK HAKLARININ İPTALİNE mütedair kesinleşmiş kararının Almanya'da infaz edilmekte bulunmasına göre sanık hakkında Türk Ceza Kanununun 5 inci maddesi gereğince yapılacak bir muamele bulunmadığına ve verilen hükmün, Türk Kanunlarına muvafık olduğuna ve karardaki 8 sene müddetle vatandaşlık hakkının iptaline dair hükmün Türk Ceza Kanununun 31 ve 33 üncü maddelerindeki hıdematı âmmeden memnuiyet ve mahrumiyeti kanuniye olarak kabul edilerek 31 inci ve 33 üncü maddeler gereğince 8 sene müddetle hıdematı âmmeden memnuiyeti ile kanunî mahcuriyeti altında bulundurulması» kabul edilmiştir.

Karar esas itibariyle yerinde olmakla beraber, hükümlünün cezasının **tamamen** infaz edilmemiş bulunması ve kendisinin halen Türkiye'de olmaması **gibi** nedenlerle tenkid edilebilir.

3 — Bu tenkidlerimizin doğruluğu, Yargıtay I ci Ceza Dairesinin 26/11/1968 günlü kararıyla de teyid olunmaktadır.

«Almanya'da işlediği kasten adam öldürme suçundan dolayı Landen Ağır Ceza Mahkemesinin 27/7/1966 tarihli hükmü ile 7 sene hapis ve 3 sene **medenî** haklardan mahrumiyet cezalarına mahkûm edilen Hamit'in Landen Ağır Ceza Mahkemesinin, hükmünde yazılı **ÜÇ SENE MÜDDETLİ MEDENÎ VE SİYASÎ HAKLARDAN MAHRUMİYET CEZASI NETAYİCİNİN** Türkiye'de cari olmasına dair İstanbul 4 üncü Ağır Ceza Mahkemesinden verilip kesinleşen 13/11/1967 tarihli kararın; (Bundan evvelki maddelerde beyan olunan ahvalde ecnebi mahkemeden verilen ve Türk kanunlarına muvafık bulunan hüküm, Türk kanununca da gerek aslî ve gerek fer'i olarak hidematı âmmeden memnuiyeti veya sair ıskatı ehliyeti mucip bir cezayı mutazammın olduğu takdirde, C. Savcısının talebi üzerine, ecnebi memlekette hükmolunan mahrumiyet ve ıskatı ehliyet cezaları netayicinin Türkiye'de dahi cari olacağına mahkemenin karar verebileceği ...) Türk Ceza Kanununun 8/1 inci maddesinde tesbit olunmuştur.

Metinde, «Bundan evvelki maddelerde beyan olunan ahvalde ...» ibaresi kullanıldığına ve maddenin atıf yaptığı «BUNDAN EVVELKİ MADDELER arasında, inceleme konumuzu teşkil eden olaya uyan Türk Ceza Kanununun 5 inci maddesinde «..... ve kendisi Türkiyede Bulunduğu gözetilmeden, yazılı olduğu üzere karar ittihazında isabet görülmediğinden dolayı Ceza Muhakemeleri U. K. nun 343. üncü maddesi uyarınca bozma Adalet Bakanlığının 9/11/1968 gün ve 43777 sayılı yazılı emrine name ile Yargıtay Birinci Ceza Dairesinde görülmekle okunup iş anlaşıldıktan sonra, gereği konuşuldu ve aşağıdaki karar tesbit edildi.

Türk Uyruklu bulunan Hamit'in, Almanya'da bulunduğu sırada 27/12/1964 tarihinde Alman uyruklu bir şahsı bıçaklayarak öldürmesinden ötürü Landen Ağır Ceza Mahkemesinin 27/7/1966 günlü kararı ile 7 sene hapsine ve üç sene medenî haklardan mahrumiyet cezasına karar verildiği, incelenen dosyadan anlaşılmakta ise de, Türk Ceza Kanununun Türkiye'de cari olmasına karar verilebilmek, bu maddenin ilk fıkrasındaki (BUNDAN EVVELKİ MADDELERDE BEYAN OLUNAN AHVAL-

paralel olarak meseleye vuzuhla el koymaları, çok olumlu sonuçlar sağlayacaktır. Mücerret yabancı memlekette suç işlendiğinin ihbarı, dâva açılması için yeterli sebep sayılmamalı ve sözü edilen suç sebebiyle yabancı memlekette bir karar verilir verilmeyeceği araştırılmalıdır. Zira çoğu defa yabancı memlekette işlenen fiil dolayısıyla, faili hakkında takibata geçilmekte ve bu şüphesiz bir kararla sonuçlanmaktadır.

Yabancı mahkemelerce fail hakkındaki karar örneğinin celbi talep edilirken, bu celbediş nedeni etraflıca açıklanmalı ve Türk Ceza Kanununun 5 inci ve 8 inci maddeleri tafsilatıyla talimata dercedilmelidir. Zira çoğu yabancı memleket yetkili mercileri, kendi topraklarında işlenen ve kararla sonuçlanan bir suça ait evrak ve karar örneklerinin ne sebeble istendiğini bilmedikleri için, hükümlanlık haklarıyla kabili telif görmemektedirler.

Ve bunedenle füzuli yazışmalara ve gecikmelere sebebiyet verilmektedir. Kaldı ki, diğer taraftan Türkiye'de de ikinci defa açılan âmmе dâvası sebebiyle mahkemeler işgal edilmekte ve bu, değişik uygulamaların ortaya çıkmasına âmil olmaktadır.

Bilhassa şunu da belirtmek gerekir ki, bu konularda, birbirini tamamlayan ve doğrulayan Yargıtay kararlarının arka arkaya çıkması probleme ışık tutacak ve yeknesak bir uygulama sağlanacaktır.

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ VE İNGİLTERE'DE ÇOCUK SUÇLULUĞU, ÇOCUK MAHKEMELERİ İLE ÇOCUK İSLAH MÜESSESELERİ ÜZERİNDE BİR İNCELEME

Yazan : Saif REZAKİ

Plân

A. Konuya Giriş

I — Amerika Birleşik Devletlerinde :

1. Genel Prensipler,
2. Çocuklar hakkında mahkemelerce uygulanacak tedbir ve cezalar,
3. Eyalet Islâh Dairesince uygulanacak tedbir ve cezalar,
4. Çocuk Mahkemeleri ve muhakeme usûlleri.

II — İngiltere'de :

1. Genel prensipler,
2. Çocuk mahkemeleri ve muhakeme usûlleri,
3. Çocuklar hakkında mahkemelerce uygulanacak tedbir ve cezalar,
4. Islâh müesseseleri,

B. Sonuç

A. Konuya Giriş.

Yurdumuzda çocuk suçluluğu, çocuk mahkemeleri ve çocuk ıslâhı ile ilgili müessese ve kavramların genel ceza hukuku prensipleri ve uygulamasından ayrı olarak mütalâa edilmelerine son bir kaç yıl süresinde başlanmış bulunmaktadır. Bunun bir sonucu olarak Adalet Bakanlığınca Çocuk Mahkemeleri Kanun Tasarısı hazırlanmıştır. Bu Tasarı, Çocuk Mahkemelerini ve nezaret (probation) müessesesini ihdas etmiştir. Bu konularda Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere'de uygulanmakta bulunan sistemlerin ve çalışmakta bulunan müesseselerin incelenmesi, yurdumuzda uygulama alanına konulması düşünülen yeni usul ve ihdas edilecek kurumların değerlendirilmesinde faydalı olacaktır.

I — Amerika Birleşik Devletleri'nde

Amerika Birleşik Devletleri federatif sistemi en kati bir şekilde uygulayan devletlerden biridir. Bunun bir sonucu olarak bu ülkenin tümünü şamil bir kanun veya sistemden bahsetmek güçtür. Federal hükûmet, ülkenin dış politikasını, savunmasını, dış ticaretini ve Anayasa ile kendisine tanınan diğer kolluk hizmetlerini idare ve yürütmekten sorumludur. Federal devleti meydana getiren eyâletler, hatta bu eyaletlerin mülkî bölümlerini teşkil eden vilâyetler eğitim, polis, yargı ve yasama güç ve hizmetleri bakımlarından müstakildirler. Amerika halkının tarihi gelişmesinden neş'et ettiği anlaşılan ferdîyetçi ve cemaatçi bağımsızlık duygusu, bir çok zaman federal hükûmetin iyi niyete dayanan ve pratik faydası aşikâr olan müdahalelerine şiddetle karşı gelmiştir. Bu mülkî bağımsızlık sebebiyle ülkenin tümünde uygulanan konumuzla ilgili bir kanundan bahsetmek Amerika için mümkün değildir. Amerika'da federal hükûmetin eyâletlerin dahili işleri kabul edilen hizmet ve eylemlere doğrudan doğruya müdahale etmesi ancak iki yoldan mümkün olmaktadır. Bunlardan birincisi Yüksek Mahkeme'nin kararlarının uygulanması, ikincisi de Federal hükûmetin eyâletlere yaptığı mâli yardım sebebiyle ileri sürdüğü ve çok zaman kabul ettirdiği şartların tahakkukunun kontrolüdür. Belli şartların gerçekleşmesi halinde yargılama konusu edilen her dâvanın Yüksek Mahkeme'ye intikal etmesi mümkündür. Bu mahkemede verilen kararların sırf emsal teşkil etmelerinden dolayı bütün ülkede emsâl hadiselerde uygulanmaları zorunludur. Bu zorunluluk muvacehesinde eyâletlerin kanunlarını Yüksek Mahkemenin kararlarına uyacak şekilde değiştirmeleri bir teamül haline gelmiştir. Bu Mahkeme idarî ve adlî kazanın en yüksek ve nihai mercii olduğu gibi Anayasa mahkemesi görev ve yetkilerini de haizdir. Kıt'a Avrupasındaki sistemin aksine, teamül ve içtihadların amelî hukuken en esaslı kaynağını teşkil ettiği Amerika Birleşik Devletlerinde Yüksek Mahkemenin vereceği ve Devlet bünyesinin her uzvuna ilişkin kararlar yoluyla ülkenin hukukî düzenine icra edeceği tesir bu suretle kolayca anlaşılır. Yüksek Mahkemenin Çocuk Suçluluğu, mahkemeleri ve islâh müesseseleri alanlarında aldığı kararlar sayesinde Amerika'nın idarî ve siyasî yapısına rağmen uygulamada bütün ülkeyi şamil yeknesak bir sistem doğmuştur. Eyaletler arasındaki bazı önemsiz uygulama farkları esasa müessir değildir. Buna rağmen uygulayıcıların zihniyet, sosyâl temayül ve anlayışından doğan farklılaşmalar arasında meydana gelmekte ve Yüksek Mahkemenin kararlarına konu olmaktadır.

Yirminci yüzyılın ilk yıllarından beri Amerika'da faaliyet gösteren çocuk mahkemelerinin felsefesi ferdileştirilmiş adalet görüşüne istinad

kalacağı süre ıslâhına kadar veya yirmibir yaşını bitirinceye kadar uzar. Çocuk onaltı yaşını idrak etmemiş ise akademik öğrenime dayandırılmış eğitim okullarından birine, onaltı yaşını bitirmiş ise meslekî eğitim esasını uygulayan müesseselerin birine gönderilir. Çocuk bulunduğu yerlerden kaçmayı itiyat edinmiş biri ise kapalı, aksi halde açık eğitim okullarına gönderilir. Bütün bu eğitim okulları genellikle büyük şehirlerden uzak yerlerde kurulmuş olup personelinin çoğu dahi aynı yerde ikamet ederler.

Eğitim okullarının ne suretle idare edileceklerine ve çocuklara uygulanacak eğitime dair kat'i kaideler mevcut değildir. Her okulun idaresi ve eğitimi okul idarecilerine bırakılmıştır. Bu sebepten ötürü eğitim okullarında uygulanan usullerde yeknesaklık bulunmamaktadır. Çocuklar eğitim okullarına süresiz olarak gönderilmekte iseler de her çocuğun bu okullarda kalış süresi ortalama dokuz ile oniki ay arasındadır. Guruplar halinde yatakhanelerde iskân edilen ve okula yahut meslekî eğitim atelyelerine toplu olarak giden çocuklar bu yerlerde de devamlı müşahade altında tutulmakta, haklarında aylık raporlar düzenlenmekte ve genellikle altı aylık süreden sonra durumları, aylık raporlara istinaden okulun personelinin teşkil ettiği gurup tarafından incelenmektedir. Salâh bulduğu kanaatine varılan çocuk serbest bırakılır, yani ebeveyninin evine iade edilir. Bundan sonra iki sene sürecek bir gözetime tâbi tutulur. Bu gözetim mahalli nezaretçi tarafından ifa edilir. Gözetim süresince tekrar suç işleme durumuna gelmek üzere olduğu intibahı veren çocuklar bazı eyaletlerde mahalli mahkeme emriyle, diğer eyaletlerde eyalet ıslâh dairesi yetkililerince serbest bırakıldığı okula yahut müşahade merkezine gönderilir. Yeniden suç işlenmesi halinde mahallî mahkeme huzuruna çıkarılan çocuk hakkında alınacak tedbiri hâkim tâyin eder.

Eyalet yetkili mercilerine tevdi edilen çocuk, müşahade merkezinde geçirdiği süreden sonra eğitim okullarından başka ıslâh müesseselerine gönderilebilir veya cemiyet dahilinde faaliyet gösteren ıslâh programlarına dahil edilebilir.

b — Çalışma kampları okul çağını geçmiş genç suçluların gönderildikleri yerlerden biridir. Bu kamplar bedeni güç faaliyetler üzerine kurulmuş müesseselerdir. Bunların çoğu meskûn mahaller dışında, orman ıslâhı, bataklık kurutma, yahut dağ yolu inşaatı faaliyetleri gösterirler.

c — Gurup ıslâhı esasına dayanan programlar Amerika'da kısa bir maziye sahiptir. Bu ıslâh sisteminin dayanağı felsefe, çocukların suç işlemelerinin ana sebebinin iyi bir gurupta bulunmamış olmaları var sayımından hareket ederek suçlu çocuğun evinden alınmaksızın kontrollü

bir gurubun içine konulması halinde gurubun iyi ve faydalı davranışlarını âdet haline getirerek zamanla ıslâh edileceği kanısındadır. Böyle bir ıslâh programına gönderilen çocuk başlangıçta her gün, daha sonra, davranışlarına göre, haftada üç gün, bir veya iki haftada bir gün bu programın uygulandığı binaya gelip teşekkül eden gurubun konuşmalarına dahil olmaya mecbur edilir. Çocuklar on-onbeş kişilik guruplar teşkil ederler. Her gurubun sorumlu bir gözeticisi vardır. Gurup toplantısında her çocuk karşılaştığı günlük sıkıntılardan ebeveyninin geçimsizliğine kadar her konuyu müzakere konusu edebilir. Herkes bu konuda fikrini beyan ederek müşterek bir değer kaidesine veya sıkıntının bir hâl tarzına varılmak amacı güdülür. Guruplarda varılacak kararların gözeticisi de dahil olmak üzere ittifakla alınmaları şarttır. Çocuğun guruba devam günlerine veya zamanla gurutpan tamamen ayrılarak serbest bırakılmalarına gurup ittifakla karar verir. Bu türlü ıslâh programının bazı çocuklar üzerinde çok iyi bir tesir bıraktığı, bazı çocukların da karakterleri icabı bu programdan istifade etmedikleri müşahade edilmiştir.

d — Bir kısım çocuklar evlerinden alınarak başka ailelerin evlerine yerleştirilmektedirler. Kabul eden ailelere barındırdıkları çocukların iâşe ve ibatelerini temin edecek muayyen bir miktar ücret devlet tarafından ödenmektedir. Dört baş çocuk aynı evde evin reisinin nazareti altında yaşayıp okula gönderilmektedir. Bu programın gayesi, kötü muhite yetişen bu çocuklara ebeveynin otorite ve şefkatinin hâkim olduğu temiz ve örnek bir aile yaşayış tarzını aşılaktır. Bu suretle, örnek kabul edilen bir aile ocağında çocukların kötü davranışlardan kaçınmaları ve cemiyet nizamlarının kabul edildiği ortama intibak edecekleri ümit edilmektedir. Bu program dahi bazı çocuklar konusunda iyi bir netice vermekle bereber çok zaman bu program uygulamasına tâbi tutulan çocuk suçlularının mizaç itibariyle uyamamalarından veya aile reislerinin çocuklara gereken itina ve takayyütü gösterememelerinden dolayı başarılı olamamaktadır. Çocukların yerleştirildikleri evden kaçmaları ve aile reislerinin otoritelerini kabul etmemeleri en büyük mahzurları teşkil etmektedir.

Suçlu çocukları ıslâh gayesine matuf tedbirler ve ıslâh yolları kanunla tahdit edilmemişlerdir. Eyalet hükümetlerinin ıslâh daireleri devamlı olarak ıslâh programları ihdas ederek uygulamaktadırlar. Son zamanlarda bir çok eyaletlerde varılan kanaate göre, suçlu çocuğun muhitinden alınarak alıştığı ve birlikte büyüdüğü alışkanlıklardan farklı âdet ve yaşayış tarzına sahip cemiyetlerde ıslâhına çalışması semereli olmamaktadır. ıslâh edildiği kanatıyla serbest bırakılan çocuk tekrar muhitine dönmekte ve kısa bir zaman sonra eski kötü alışkanlıklarına dönmektedir. Bu

edilen hükümlere vardıkları görülmektedir. Bu uzmanlar, çocuğun şahsiyetine ve davranışlarına intikal ve tesir icra etmemiş, belki de hiç bir zaman intikal ve tesir etmeyecek bulguları çocuğa izafe etmektedirler. Bulgular, ihtisas tekniği bakımından doğru olmakla beraber çocuğun hakiki şahsiyetini çok zaman aksettirmemektedir. Bu durum hâkimi çocuk hakkında varacağı kararda yanıltmaktadır. Meselâ, herhangi bir raporda çocuğun şizofrenik araz gösterdiği belirtildiğinde hâkim haklı olarak çocuğun ruhen hasta olduğu sonucuna varmakta ve kararını ona göre vermektedir. Hakikatte tekniğin en son gelişmelerini kullanarak bu arazi tesbit eden psikiyatris çocuğun şahsiyetinden tecrit edilmiş bir inceleme yaptığı yani bütün davranış ve şahsiyeti kül olarak mütalââ etmediği için bulgulara, metoduna göre doğru olmakla beraber hâkimin kararına esas teşkil edecek sonuçta bazen yanıltmaktadır. Bu sebepten ötürü suç işleyen her çocuğun evveleminde uzmanlar muayenesi ve müşahadesinden geçirilmesini prensip ittihaz eden çok gelişmiş eyaletlerde, uygulamanın kısalığına rağmen vaz geçilmekte, ancak hâkim lüzum gördüğü takdirde bu yola gidilme usulüne dönülmektedir.

II — İngiltere'de

Amerika Birleşik Devletleri'nde olduğu gibi çok masraflı ve müsamahalı olmakla beraber İngiltere'de de çocuk mahkemelerinde ve ıslâh müesseselerinde ferdîyetçi humanist bir sistem uygulanmaktadır.

İngilterede çocuk mahkemeleri birisi başkan olmak üzere üç kişiden kuruludur. Mahkeme başkan ve üyeleri hukukçu değildirler. Bunlar Adalet Bakanı görevine muvazi bir sorumluluk deruhte eden bir hükûnet üyesi tarafından gösterilen adaylar arasından seçilirler. Çocuk mahkemesi hâkimliği fahri bir görevdir, yani hiç bir şekilde bu hâkimlere ücret veya maaş ödenmez. Aslî iştigallerin yanı sıra bu görev bir sosyal görev olarak ifa edilir. Ekseriya, muhitlerinde ve cemiyette başarılı, orta halli ve orta yaşlı kadın ve erkekler arasından seçilen bu hâkimler hukukî bilgidен yoksun oldukları için hukuk tekniğine ve usulüne ilişkin hususlarda mahkeme kâtiplerinin tavsiyelerine göre hareket ederler.

Çocuk mahkemelerinde suçları sabit görülenlere klâsik mânada ceza vermek söz konusu bulunmadığından hâkimlerin mahkeme kâtiplerinden duruşma sırasında dahi fikir ve tavsiye almaları, tuhaf görülmekle beraber alışılan bir usul olduğu için hâkimlerin mahkeme kâtinin tesiri altında kaldıkları intibasını vermemektedir. Mahkeme kâtibi, duruşmanın düzenli bir şekilde yürütülmesinden ve mahkeme hazırlığına ilişkin idari ve adli işlem ve hizmetlerin ifasından sorumludur. Bil-

mî süreler içinde her çocuğun okulda kalacağı müddet, okulun bulunduğu muhitten seçilen şahıslardan teşekkül eden idare heyetlerince tâyin edilir. Çocuğun okula gelişinden sonraki altıncı ayın hitamında çocuğun davranışları ve eğitimden elde ettiği istifadeyi ihtiva eden bir rapor okul idaresince hazırlanıp idare heyetine sunulur. Bundan sonra her üç ayda bir çocukla ilgili bir rapor hazırlanır. Çocuğun salah bulduğu ve serbest bırakıldığında muhitindeki şartlara intibak edeceği kanaatine varıldığı zaman çocuk, okul müdürünün teklifi üzerine idare heyetince serbest bırakılır. Okulda asgarî kalış süresi altı aydır.

Okul eğitimine tâbi tutulan her çocuk evvelâ bir sınıflandırma merkezine gönderilir. Bu merkezlerde kalış süresi üç haftadan altı haftaya kadardır. Amerika'daki müşahade merkezlerinde olduğu gibi çocuk bu süre zarfında müşahadeye tâbi tutularak sosyoloji ve psikoloji uzmanlarınca hakkında bir rapor düzenlenir ve gönderileceği onaylı okul tâyin edilir. Tanzim edilen rapor ilerde çocuğun ıslâhında sorumlu olacak kimselere çocuğu tanımada yardımcı olur.

Erkek çocuklara ait onaylı okullar dört sınıfa ayrılmıştır. Onbeşinden onyediyâ yaşına kadar olan büyük çocuklara mahsus okullar, onüç'den onbeş yaşına kadar olan çocuklara orta dereceli okullar, onbuçuk yaşından onüç yaşına kadar çocukların gönderildikleri okullar ve ilk okul çağında çocuklara mahsus okullar. Kız çocuklarının gönderildikleri okullar üç bölüme ayrılır: Onbeş - onyediyâ, ondört - onaltı yaşları arasındaki ve onbeş yaşından büyük kızlara mahsus olan okullar.

Sınıflandırma merkezlerinde her çocuğun gideceği okul tâyin edilerek oraya gönderilir. Bu okullara gönderilme İçişleri Bakanlığının emri ile olur. Küçük yaş guruplarına mahsus okulların programı akedemik öğretim üzerine kurulmuştur. Daha büyük yaş guruplarına ait okullarda meslekî eğitim, programın esasını teşkil eder. Bir kaç tanesi bir tarafa bırakılacak olursa bu okullar açıktır. Çocuğun kaçmasına engel olunmak için alınmış tedbirler yoktur. Okullarda disiplin, bazı imtiyazların tanınması veya geri alınması ile sağlanır. Okulda temin edilen bütün eğlence ve iyi vakit geçirme hizmetleri imtiyaz olarak kabul edilir. Kötü davranışlarda bulunan çocuk bu imtiyazların birinden, birkaçından veya hepsinden davranışı düzelinceye veya pişmanlık izhar edinceye kadar mahrum edilir. Okullardan devamlı olarak kaçan veya kötü davranışları itibariyle okul şartlarına uymayan çocuklar mahkeme kararıyla daha ağır bir ıslâh metodu uygulayan «Borstal» müessesesi eğitimine tâbi tutulurlar.

Islâh edilmiş olarak okuldan serbest bırakılan çocuklar iki sene süre ile veya yirmibir yaşına kadar gözetim memurlarınca gözetim altında

çekmektedirler. Bu durum, çocuk ıslâh veya cezaevlerinin kuruluşunda hedef tutulan gayelere aykırıdır.

B. Sonuç :

Gözetim altında bulundurulmak tedbiri çocuk mahkemesince en çok hükmedilecek tedbir olacağından bir gözetim dairesinin kurulması da zorunludur. Bu dairenin İçişleri Bakanlığı bünyesinde kurulması tavsiyeye şayandır. Vilâyet merkezlerinde Valilerin, İlçelerde Kaymakamların idare ve murakebesi altında faaliyet göstermeleri çocuk veya gözetim bürosu olarak adlandırılacak olan bu teşekküllere faaliyetlerinde bir çok genel hizmetlerden faydalanma imkânı verir. Bu büroların adliyeyle bağlanmaları ülkemizin malî vaziyeti itibariyle faaliyetlerini ve imkânlarını kısıtlayıcı bir durum doğurur. Buna rağmen çocuk mahkemesi hâkiminin mutlak nezaret ve denetim yetkisi tesis edilmelidir. Sonuç olarak, ülkemizin içinde bulunduğu malî ve iktisadî duruma bakılmaksızın çocuk suçluluğu konusunda nekadardır mahdud uygulama imkânı olursa olsun çocuğun ıslâhına müteveccih humanist bir sistemin tatbikine başlamak zamanı gelmiştir.

FRANSA'DA AÇIK CEZA İNFAZ KURUMLARI

Yazan : Sami SELÇUK

(Yenice C. Savcısı)

Plân :

I. Giriş

II. Güven Rejimleri Kavramı

III. Açık Ceza İnfaz Kurumları

- A. Kavram
- B. Yararları
- C. Sakıncaları
- Ç. Seçilecek Hükümler
- D. Fransız Açık Ceza İnfaz Kurumları

(I) Casabıanda Tarım Ceza İnfaz Merkezi

(II) Oermingen Okul - Cezaevi

Yararlanılan Kaynaklar :

1. T. Eriksson - Toplum, Suçlu ve İslah, Adalet Bakanlığı, Ankara, 1968.
2. F. Gramatica - Principes de Défense Sociale, Paris 1963.
3. J.-L. de Lanessan - La Lutte Contre le Crime, Paris 1910.
4. G. Picca - Pour une Politigue du Crime, Paris 1966.
5. R. Schmelck - G. Picca - Penologie et Droit Penitetiaire, Paris, 1967
6. G. Stefani - G. Levassur - R. Jumbu - Merlin - Criminologie et Science Pénitentiaire Paris 1968.
7. M. Theolleyre - le Monde, 10/4/1967.
8. Etudes Penitentiaries - Septembre 1959.
9. Journées, de tudes des Juges de I, Application des peines, Janvier 1966.
10. Code de Procedure Penalle, Paris 1965, Imprimerie de Journaux officiels.
11. Rapport Generaux Sur l'Exercice, (1964, 1966), ministère de la Justice (Direction de l'Admini, stration Penitentiaire).

I. Giriş :

Alphonse Boudard'ın, «herşeyden önce, ilk ağızda bir koku» diye tanımladığı; 1846 yılında Victor Hugo'nun, «Cezaevine girildiğinde ilk izlenim, baskı ve karanlık duygusu, ışınlı ve solunum azalması, nedenini bilmediğim yürek ve iç karartıcılığa karışan tiksinti ve yavanlık. Hava artık

D. Fransız Açık Ceza İnfaz Kurumları :

Bu rejimin uygulandığı kurumlar, uzun süreden beri, tarımsal koloniler biçiminde yabancı ülkelerde bulunmakta idi (İsviçre'de 1891 yılında kurulan Witzwill, Teksas'ta Seagoville, Kaliforniya'da Chino, İngiltere'de Seabury ve Lehill) ve aynı zamanda Danimarka gibi bazı ülkelerde hükümlülerin üçte biri cezalarını açık cezaevlerinde geçirmekte idiler.

Fransa'da birazdan değineceğimiz Casabianda, dan başka, buna yakın biçimde Oermingen Okul- Cezaevi vardır. Bu kurum, Majino hattının eski kışlaları üzerine kurulmuş ve genç erkek hükümlülere ayrılmıştır. Bir ara on yıl boyunca bu açık rejime benzer bir biçim altında ve özel bir ortaklıkta çalışan 50 kadar hükümlü, Aix - en - Provence'ta Etap tarım alanında hükümlülüklerini geçirmekte idiler. Buradan on yılda 600 hükümlü geçmiştir. Bir ara kadın genç hükümlülerin kaldıkları Doullens okul- cezaevi vardı ki, bugün kapalı bir kurum olan Rennes cezaevine yerini bırakmıştır (15).

I.Casabianda Tarım Ceza İnfaz Merkezi

(Le Centre Penitentiare Agricole de Casabianda)

a. Tarihçe :

İnfaz kurumu, Korsika adasının doğu kıyısında, Bastia'nın 76 km. güneyinde 1850 hektarlık bir toprak üzerine kurulmuştur. Güney doğusunu 7 km. uzunluğunda deniz, güneyini bir gölcük, batısını bir çukur ve diğer yönlerini ırmaklar sınırlar.

1842 yılında bir kişinin çabasıyle ve daha sonra kurulan bir komandit ortaklığın çalışmalarıyle bu arazide tarıma başlanılmış, 1861 yılında Devlet burasını cezaevleri yönetimine ve dolayısıyla İçişleri Bakanlığına bağlamış, 1862'de ise infaz kurumu çalışmaya başlamıştır. Ancak 1885 yılında kurumun binaları yalnızca kürek hükümlülerinin yeri olduğundan, topraklar önce Tarım Bakanlığına ve daha sonra Köprüler ve Yollar Yönetimine bırakılmıştır. İkinci dünya savaşından sonra infaz yönetimi, duvarsız ve tel örgüsüz bir açık kurum yaratarak hükümlüleri suç işledikleri yerden fazla kalabalık olmayan açık bir yerde tutarak toplumdan uzaklaştırmak, «onların SINIFLANMA ve iyileştirme eylemini başlanı-

(15) İbid, sayfa : 395.

ler, kuruma gönderilmektedir. Ayrıca kurumun açık olduğu göz önüne alınarak, tehlikeli ve suçu alışkanlık durumuna getirenler, kuşkulu ve kötü karakterliler (disiplinsizler, kaçma teşebbüsünde bulunanlar, homoseksüeller), politik suçlular ve korsikalılar kuruma gönderilmemektedirler.

Kuruma hükümlü kabulü, onun kişiliğine uyması esasına dayanır ve asla bir ödüllendirme niteliği taşımaz. Geliştirici rejim uygulandığından, bir yarı özgürlük ve gözlem evleri yoktur. Hükümlü şartla salıverilmesine değin kurumda kalır. Kurumun düzenine uymayanlar uygulamada derhal başka yerlere aktarılmaktadırlar. Bunların çoğu, kurumun doğal sınırlarını aşma, kötü çalışma, müessir fiil, homoseksüellik nedenleriyle gönderilmektedirler. Sayı her yıl 15-25 arasında değişmektedir. Esasen kurumda cezalandırma yeri yani disiplin kesimi yoktur. Firarlara (fugues) çok az rastlanılmaktadır. 1963 yılından 1967 yılına dek 22, 1968 yılında ise ağustos ayına dek 2 firar olmuştur.

ç. Kurumun Özellikleri :

Her şeyden önce kurum, klasik cezaevlerindeki güvenlik tedbirlerinden yoksundur. Gözetleme kulubeleri, duvarlar, demir parmaklıklar ve nöbetçiler yoktur. Hükümlüler işlerini özgür yaparlarsa da, güven üzerine yürütülen rejime uymak zorundadırlar. Üçüncü özellik ise sürekli olarak hükümlülerin sorumluluk duygularına seslenme ve onları rejime uydurma çabasının temel olarak alınması ve toplumsal hayatın kurumda yansıtılmasıdır. Son özelliği, diğer kurumlardan farklı olarak buranın, yönetim ve işletme özerkliğine sahip olmasıdır. Zira kurum, üretim yapmakta ve bunu satmaktadır.

d. Kurumun İşleyişi :

Kurumun işleyişi gittikçe memnuniyet verici olmuştur. Bunu sağlamak için personel, hükümlü ve hükümlüyü ziyarete gelenler için plaj yerleri, personelin çocuklarının eğitimi için okul açılmıştır. Hükümlülerin seçiminde titizlik gösterilmiş ve özellikle gerek personel gerekse hükümlü ve kurum binalarının bakımı ve ihtiyaçları için berber, duvarcı, elektrikçi gibi kimseler yeğlenmiştir. Personelin seçiminde ise, tecrübeliler ön plâna alınmış, kadınların atanılmasından kaçınılmıştır. Zira kaçma, kurum dışından kimselerle temaslar, yasak maddeler alıp verme olanaklarının varlığı göz önünde tutularak disiplin mahkemesine geniş yetkiler tanınmıştır. Özellikle doğal sınırları aşan hükümlüler, uygulamada, 30 gün hücre cezası verilerek, kurumda disiplin hücreleri bulunmadığından, derhal Bastia'daki tutukevine (maison d'arret) gönderilmekte ve ceza in-

da bir film oynatılan sinema salonundan yararlanırlar. Oyun salonunda bira kahve ve soda içilebilir. Haftada bir gelen din adamının tapınakta yönettiği ayinlere katılırlar. Spor alanında futbol oynayabilirler. Bunun dışında eğitici herhangi bir faaliyet yoktur.

Günde üç kez çağrı yapılır. İlk çağrıda hükümlüler, sağlık sebepleri dışında uyanırlar ve yaya veya taşıtlarla işlerine giderler. İkinci çağrıda öğle yemeğinden sonraki çalışma başlar. Üçüncü çağrı iş bittikten sonra ve akşam yemeği içindir. Yemekten sonra serbest olan hükümlüler hücrelerine çekilme, yani ışık sönmeye saatına değin serbesttirler ve kurum sınırları içinde gezinebilirler. Işıklar söndükten sonra odalarından dışarı çıkamazlar. Hükümlüler yeni yapılan üçüncü binanın da tamamlanması ile 128'e ulaşacak hücrelerde kalırlar. Koyun, inek ve atlar ile meşgul olanlar ise ağıl ve ahırlara yakın yerlerdeki hücrelerde kalırlar. Geri kalanlar koğuşlarındadırlar. Yemekler ortaklaşa yemekhanelerde yenilir. Açık rejim nedeniyle hücrelerde radyo serbestir, kapılar açıktır ve anahartları hükümlülerde bulunur. Pencereler demirsizdir. Hücrelerini beğenilerine göre döşerler.

Hükümlüler ailelerine 35 satırı geçmeyen mektuplar yazabilirler. İdari ve adli otoritelerle avukatlara yazılan mektupların dışındakiler denetime uyruktur. Yakınlarının ziyaretlerini gözetim olmayan iki ayrı görüşme salonundan yararlanarak kabul ederler. Ziyaretçiler, görüşme yerine getirdikleri yemekleri yiyebilir ve plajdan yararlanabilirler. Görüşme saatları mevsim ziyaretçilerin geldikleri yerlere göre oldukça uzun belirlenmiştir.

Hükümlüler diğer infaz kurumlarındaki gibi, kurallara ve personelin istek ve buyruklarına uymak; bağırarak, şarkı söylemek, toplu olarak gürültü ve eylemlerde bulunmaktan kaçınmak zorundadırlar.

Hükümlüler, işte çalıştıklarından, diğer kurumların tersine, her gün banyo alabilirler. Ayrıca, diş hekimi ve hekim kabineleri bulunan, ecza dolabı ve reviri olan bir sağlık binasında muayeneye uyrukturlar. Her kurumda giyilen ceza evi elbisesinden başka, yaz ve kış değişen iş elbiseleri vardır. Normal olarak her infaz kurumundaki gibi günlük gazete yasak isede, kurum müdürü denetleyerek bazılarının okunmasına izin verebilir. Eğitim bakanlığının örgütlediği resmi kurumlarla mektuplaşarak öğrenim her zaman, diğerleriyle bu yolla öğrenim ise kurum müdürünün izniyle mümkündür.

Görüldüğü üzere kurum bir gözlem merkezi değildir. Nitekim hükümlülerin incelediğimiz dosyalarında, adli bilgiler ve infaz dosyası ile

247

C. N. O. veya C. N. O. kurumlarından geçmişlerse bir gözlem dosyası bulunmakta, geçmemişlerse yalnızca bir ön - sınıflama bülteni olmaktadır. Geliştirici rejimin uygulandığı kurumlarda olduğu gibi komisyonlar yoktur. Sadece şartla salıverme komisyonunun toplanması söz konusudur.

Son olarak bilertelim ki, kurumda yönetim binasından başka, modern bir vestiyer, mutfak, çamaşırhane ve çalışan bütün personelin tamamı için 35 tane lojman bulunmaktadır.

II. — Oermingen Okul - Cezaevi

(La Prison - Ecole d, Oermingen)

a. Giriş ve tarihçe :

Son yıllarda suçlu nüfusunun artışı ve suçlu tipinin yaşça gençliğe yaklaşması sorunu, ergin ve yetişkin olmakla birlikte, yeterli olgunluğa erişmemiş gibi düşünülen genç - yetişkinlerin (jeune - adulte) varlığını ortaya koymuştur. Kaldı ki, birçok bilimsel araştırmalar, insan varlığının ruhsal, bireysel ve anatomik gelişimini, 18 ve hatta 21 yaşlarında tamamladığını, özellikle erkeğin 25 yaşında ancak istikrara ulaşabildiğini göstermiştir. Hatta bu yaşta bile insanın psikolojik gelişimini sürdürdüğü saptanılmıştır. Öte yandan gençliğin sonu ile kemikleşmenin sınırına varılincaya değin süren dönemde, yavaş bir ruhsal ve biyolojik fenomenler gelişiminin verimli ve dinamik bir çizgide yürüdüğü, bilimsel araştırmalar sonucu ortaya çıkmıştır. Onun için, yaşlı hükümlülerin yanında özel bir gözlem ve tretmana konuteşkil edecek, küçüklere yakın bir genç - yetişkinler grubunun varlığı bugün kabul edilmektedir. (17)

İşte kısaca değindiğimiz doktrindeki bu düşünceler, uygulama alanında etkilerini göstermiş ve Fransız Ceza Usulüne göre (md. 718/2, D. 73) hükümlülerin sınıflama ve dağılımlarında yaşa da yer verilmiştir. Bu cümleden olmak üzere Fransa'da Rennes'deki kadın cezaevinin bir kesimi diğerleriyle benzerlik arz eden bir rejim altında genç yetişkin kadın hükümlülere ayrılmıştır. Erkekler için başlıcaları, açık rejimin uygulandığı Oermingen ile kapalı rejimin uygulandığı Loos'tur. Ancak infaz yönetimi, kısa cezalıları için de genç hükümlülere ait yerler açmıştır. Başlıcaları, Rouen (1/1/1967'de 57 hükümlü), Toul (1/1/1967'de 197 hükümlü) ve Ecrouves (1/1/1967'de 262 hükümlü) infaz kurumlarıdır. (18)

Bu girişten sonra Oermingen Okul - cezaevinin incelenmesine geçebiliriz :

(17) Op. cit. G. Stéfani... sayfa : 443 ve sonrası

(18) İbid. sayfa : 447.

248

evrede düzenlenecek gözlem dosyasındır. Hükümlü bu evrede geceli gündüzlü bir hücrede kalır. Diğerleriyle temas etmez. Spor ve çalışma bunun dışındadır. Hücrede çalışmaz. Hükümlü gelir gelmez eşyası teslim alınır ve karşılama kesiminde, diğer kurumlardan, farklı olarak hayata adapte için çalışma ve mevsime göre değişen giysilerden birini giyerek, bütün binalardan ayrı, 48 kişilik hücresi bulunan binayı yerleşir. Hücrelerde kalorifer, masa, tabure ve dolap bulunur. Pencereler, dışardan tel kafesle örtülmüştür. Üst kısım açılabilir. Kaçmaya karşı herhangi bir engel yoktur. Binanın avlusunda spor alanı vardır. Binada, üç tane sınıf, bir tane ön tretman komisyonunun toplandığı salon, bir sağlık kesimi ile özellikle eğiticinin dışındaki kişilik testlerini yapan psikiyatr, psikoteknisyen, asistan sosyal, müdür ve şef sürveyanın hükümlüyle görüştükleri dinlenme salonu ve 100 ciltlik bir kitaplık vardır. Şef sürveyan yardımcısı, düzen, temizlik ve kurallara riayeti sağlar. Monitör haftada dört kez birer saatlik sporu yönetir. Öğreticiler ise haftada 25 saat süren okul eğitimini sağlarlar. Hükümlüler, bilgi düzeylerine göre, ilk, orta ve yüksek nitelikte üç sınıftan birine devam ederler. Bunlara ilk okul düzeyinde belge verilir. Matematik ve dil öğrenimi temeldir. Öğrenciler, perşembe, cumartesi ve pazar günleri televizyon dinler, haftada bir gün duş alırlar. Bekârlar, haftada iki, evliler üç mektup yazabilirler. Haftalık dergi veya üç kitabı haftada okuyabilirler. Yemeklerini odalarında yerler. Armağan kabul edemezler. Bunlar ancak bahçede ve temizlik işlerinde çalışırlar. Haftada iki kez muayene edilirler. Her gün teneffüse çıkarlar. Koli kabul edemezler. Ayda iki kez ziyaretçiyle görüşebilirler.

İlk evrenin amacı, gözlemci ekibe (müdür, müdür yardımcısı, eğiticiler, psikiyatr, psikoteknisyen, şef öğretici, asistan sosyal, hemşire ve öğreticiler) hükümlüyü toplumsal kılmak için bütün araştırmaları yapma imkânını vermektir. Bunun için başlıca görevli, özellikle eğiticidir. 24 saat içinde hükümlüyle, kuruma gelmekten memnun olup olmadığını ve benzeri soruları içeren bir görüşme yaparak ve izlenimini yazarak, ilk görüşme belgesini dosyaya koyar. Bizzat hükümlüye basılı belgedeki soruların klavuzluğunda otobiyografisi yaptırılır. Medenî ve mesleksi durum fişi, hekimin doldurduğu sağlık ve spor fişi, kişilik testlerini yapan psikiyatrin doldurduğu fiş, bu gözlem dosyasına girer. Psikoteknisyen ise bilgi ve yetenek (meslek için) testlerini yapar. Din adamı dinsel yönden hükümlüyü inceler. Asistan sosyal dış çevre yönünden incelemelerini yapar. Ayrıca monitör (spor), öğretici (okul - meslek) ve şef öğretici ile sürveyanın birlikte doldurdukları gözlem fişi de dosyaya girer. Hükümlünün gelmesinden 35 gün sonra sentez komisyonu (müdür yardımcısının başkanlığında gözlem sırasında hükümlüyle ilgilenenler), ön tretman komisyonuna hazırlanacak öneriyi saptamak üzere toplanır. Bura-

tedbirler kendilerini duyuracak ölçüde vardır. Bu açık rejime karşın, kurum müdürünün belirttiğine göre, yılda ortalama 5-6 kaçma olayına raslanılmaktadır. Denilmektedir ki, kurum, özellikle meslek, ahlâk ve kültür yönünden istenilen amaçları gerçekleştirebilecek çapta dır.

Bölüm III

İrade İle Beyan Arasında İstenerek Yaratılan Uygunsuzluk : Muvaazalı İşlemler.

Bölüm IV

İrade İle Beyan Arasında İstenilmeyerek Meydana Gelen Uygunsuzluk : İradeyi Sakatlayan Sebepler.

Bölüm V

Akdin Geçerlilik Şartları.

Bölüm VI

Temsil.

Bölüm VII

Yetkisiz Temsil, dir.

Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda SİNEMA FİLİMLERİNİN SANSÜRÜ.

Yazarı : Dr. Özkan TİKVEŞ, Fakülteler Matbaası, 1968 İstanbul, 237 Sayfa, Fiyatı 10,55 Lira.

«İstanbul Üniversitesi Yayınları No : 1334 Hukuk Fakültesi No : 288»

Bu eser ve içindeki fikirler, müellifin Doktora Tez'ine aittir.

İçindekiler :**Giriş,****Birinci Kısım.****Filim Sansürü.****İkinci Kısım.**

Filim Sansürü ve Sistemleri ve İlgili Türk Mevzuatının Değerlendirilmesi.

259

İkinci Bölüm.

Özel (Medenî) Hukuk Bakımından Çocuk Haklarıdır.

İçindekiler :

SUÇA GİDEN VE SUÇ İŞLEYEN ÇOCUKLAR. (Psikolojik—Pedagojik — Hukukî Yönleriyle)

Yazarları : Yılmaz AKINCI, Tahsin ATAKAN, Minnetoğlu Kitapevi, 1968 İstanbul, 104 Sayfa, Fiyatı 750 Kuruş.

«Mim Yayınları Hukuk ve Eğitim Serisi Sayı : 3»

Eser altı bölümde izah edilmiş ve bu bölümlerde aralarında ayrı ayrı incelemelere yer vermiştir.

Birinci Bölüm.

Çocuk Suçluluğu Sorunu, Sorunun Önemi, Uygar Ülkelerde ve Bizde Durum.

İkinci Bölüm.

Çocukları Suça Yönelten Ve Suç İşleten Nedenler.

Üçüncü Bölüm.

Çocuklar Hakkında Soruşturma ve Araştırma.

Dördüncü Bölüm.

Çocuklar Hakkında Kovuşturma—Çocuk Mahkemeleri.

Beşinci Bölüm.

Çocuklar Hakkında Verilebilecek Tedbir Ve Ceza Kararları.

Altıncı Bölüm.

Çocuklar Hakkında Verilen Kararların Yerine Getirilmesi—İnfaz Yol ve Müesseseleri, dir.

267